

Handläggare
Britta Lundgren

Direktval
0960-15565

Aktualitetsprovning av kommunens översikts- och tillväxtplan

1. Bakgrund

Kommunfullmäktige ska enligt 3 kap. 27 § PBL minst en gång under dess mandattid pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap. 5 § PBL:

1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer,
4. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
5. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,
6. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken, och
7. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Lag (2018:1370).

Enligt PBL Kunskapsbanken¹ behövs, för att kunna bedöma aktualiteten, ett underlag som visar hur den nuvarande översiktsplanen tillämpas och om det tillkommit nya förutsättningar och anspråk.

Det är översiktsplanen i dess helhet som ska bedömas, även fördjupningar och tillägg. Är hela eller större delen av planen föråldrad måste den revideras i sin helhet. Om den bedöms inaktuell bara i vissa områden eller på grund av att en ny typ av anspråk uppkommit kan planen ändras genom fördjupning eller tillägg för dessa delar. Övriga delar kan då behållas.

Detta innebär att översiktsplanens innehåll alltså inte ändras genom kommunfullmäktiges aktualitetsbeslut. För att översiktsplanen ska kunna ändras

¹ <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/processen-for-oversiktsplanering/aktualitetsprovning/>

krävs en ny översiktsplaneprocess enligt den process som beskrivs i 3 kap. 7-26 §§ PBL.

Som underlag till kommunernas aktualitetsprövning ska länsstyrelsen minst en gång under varje mandatperiod redogöra för vilka statliga och mellankommunala intressen som kan vara av betydelse för översiktsplanens aktualitet.

När kommunen har beslutat om översiktsplanens aktualitet ska beslutet skickas till länsstyrelsen, Boverket, berörda kommuner, regionplaneorgan, regioner och regionala samverkansorgan.

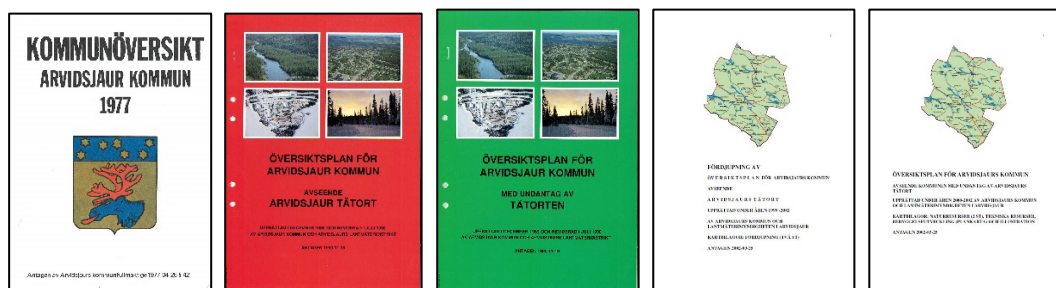
Översiktsplaneutredningen

Näringslivsdepartementet har skickat ut betänkandet *En utvecklad översiktsplanering Del 1: Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46)* på remiss. I betänkandet föreslår utredningen att kommunen i början av varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi. I strategin ska kommunfullmäktige ta ställning till om översiktsplanen är aktuell och till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Att kommunen tar fram en planeringsstrategi ska vara en förutsättning för att översiktsplanen ska anses vara aktuell. Är planen inte aktuell ska det påverka kommunens arbete med detaljplaner.

Utredningen föreslår även att plan- och bygglagen ska förtydligas när det gäller översiktsplanens innehåll. Förslagen syftar till att underlätta dialogen mellan staten och kommunen om hur bebyggelsen ska utvecklas. Samtidigt föreslås att några av de nuvarande kraven ska tas bort, vilket ska göra det enklare att ta fram en översiktsplan. En flexibel standard om hur översiktsplanen ska utformas underlättar både för kommunen och för andra aktörer.

Sammanfattningsvis kan konstateras att man från statligt håll är angelägen om att översiktsplaneringen ska utvecklas för att underlätta efterföljande planering och att dialogen mellan staten och kommunen om fysisk planering i större omfattning ska kunna hanteras inom ramen för översiktsplaneringen. Syftet är helt enkelt att framöver stärka översiktsplanen ställning ytterligare.

2. Kommunens tidigare översiktsplaner – kort historik

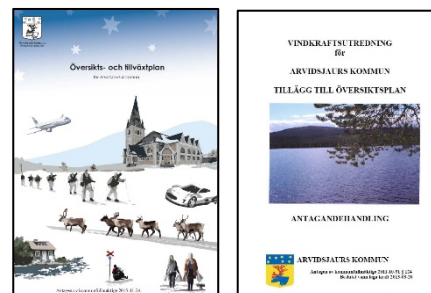
Tidigare översiktsplaner för Arvidsjaur kommun

1977 upprättade Arvidsjaur en så kallad ”kommunöversikt”. Dessa planer kom i bruk under 1970-talet och redovisade planläggningsbehov, gav ledning vid prövning av ansökan om byggnadslov samt dokumenterade samrådet mellan staten och kommunerna inom den fysiska riksplaneringen. Genom plan- och bygglagen

från 1987 ersattes kommunöversikterna ersatts av s.k. översiktsplaner. 1990 antog Arvidsjaurs kommunfullmäktige den första översiktsplanen inklusive en fördjupning för Arvidsjaurs samhälle. 2002 antogs nästa översiktsplan, vilken även denna innefattade en fördjupning för Arvidsjaurs samhälle. Under 2008 initierades ett nytt översiktsplanearbete vilket först ledde fram till ett tillägg till översiktsplanen avseende vindkraft och sedan också en ny kommuntäckande översikts- och tillväxtplan.

3. Nu gällande översiktsplan och behovet av aktualitetsprövning

Kommunens nu gällande översiktsplan består av översikts- och tillväxtplanen som antogs 2015-11-27 och tillägget avseende vindkraft som antogs 2013-03-20 vilket innebär att kommunfullmäktige någon gång under mandatperioden 2019-2022 behöver pröva frågan om översiktsplanen i sin helhet är aktuell. En begäran om en sammanfattande redogörelse skickades till länsstyrelsen 2018-08-17. Länsstyrelsen har sedan 2018-01-15 levererat sin redogörelse.

4. Översiktsplanens aktualitet – den kommuntäckande översiktsplanen

Vad säger länsstyrelsens sammanfattande redogörelse?

Länsstyrelsen lämnade 2018-11-15 sin sammanfattande redogörelse. Sammanfattningsvis bedömer länsstyrelsen att den kommunövergripande översiktsplanen för Arvidsjaurs kommun i stora delar är aktuell enligt PBL 3 Kap § 27. Länsstyrelsen ser att det kan finnas ett visst behov av bearbetning när det gäller eventuellt tillkommande LIS-områden samt mindre justeringar av planen. Länsstyrelsen konstaterar också att viss lagstiftning har förändrats efter översiktsplanens antagande men att inga större förändringar har skett i grundläggande förutsättningar för kommunen efter översiktsplanens antagande. Länsstyrelsen konstaterar vidare att klimatfrågorna, Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling är viktiga nya aspekter att hantera i översiktsplanen och upplyser om den överenskommelse som den 16 oktober 2018 träffades mellan landshövdingen samt kommunal- och regionråden i länet om hur arbetet med Agenda 2030 ska bedrivas framgent. Ytterligare information finns att läsa i länsstyrelsens sammanfattande redogörelse som utgör en bilaga till detta dokument. Utvalda delar framgår även av avsnittet ”Översyn och revidering av den kommuntäckande översikts- och tillväxtplanen”.

Länsstyrelsen skriver också att riksintresse för värdefulla ämnen och material har reviderats. Kommunen har undersökt frågan och det stämmer att riksintresse för värdefulla ämnen och material har reviderats men revideringarna rör inte Arvidsjaurs kommun varför detta inte påverkar frågan om översiktsplanens aktualitet.

Finns nya anspråk och förutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet?

Planeringsförutsättningarna har inte förändrats på ett sådant sätt att det har betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Finns ny lagstiftning?

Den 1 augusti 2018 infördes ett krav i PBL om att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Klimatförändringarna förväntas ge effekter som översvämning, ras, skred och erosion. Redan innan lagändringen skulle kommunerna ta hänsyn till riskfaktorer i översiktsplanen vid lokalisering av ny bebyggelse. Det fanns också även tidigare en skyldighet att beakta konsekvenser av översiktsplanen. Efter lagändringen har det blivit tydligare att kommunen ska bedöma och värdera risken för skador på den bebyggda miljön på grund av klimatförändringar. Kommunerna blir också skyldiga att arbeta strategiskt med hur riskerna kan minska eller upphöra.

Avsikten med riskbedömningen är inte att bedöma markförhållandena för enskilda tomter eller på detaljnivå. Den behöver på en övergripande nivå identifiera områden där det finns risk för försämrad säkerhet, och där det därmed kan krävas mer detaljerade utredningar. Riskbedömningarna bör i huvudsak kunna genomföras med hjälp av existerande geologiska, geotekniska och topografiska underlag som havsnivåhöjnings-, översvännings-, ras- och skredkarteringar som nationella myndigheter och länsstyrelser tillhandahåller.

I Arvidsjauras kommuns översikts- och tillväxtplan finns riskbedömningar och rekommendationer kring dessa riskbedömningar men det skulle kunna undersökas om kommunen ytterligare kan redovisa hur riskerna kan minska eller upphöra.

Är inriktningen aktuell?

Översikts- och tillväxtplanens inriktning är fortsatt aktuell och förenligt med kommunens övergripande mål och vision. Läs mer under avsnittet ”Inledning, bakgrund och styrande dokument”.

Användbarhet?

Översiktsplanen bedöms som användbar för den kommunala verksamheten. Samtliga handlingar finns tillgängliga på <http://www.arvidsjaur.se/oversiktsplan>. Innehållet i markanvändningskartorna har även lagts in som GIS-skikt i kommunens GIS-verktyg Geosecma for ArcGIS för att förenkla för handläggare.

För en mer effektiv implementering har dokumentet ”Riktlinjer för implementering av översikts- och tillväxtplanen” tagits fram. För att underlätta implementering har samtliga rekommendationer listats och ansvarig förvaltning utpekats.

Kommunens översiktsplanearbete har också uppmärksammats nationellt då tjänstepersoner från kommunen har ombetts att föreläsa på tre nationella konferenser om kommunens översiktsplan (SKL:s ÖP-konferens 2018 samt Teknologiskt instituts konferenser 2016 och 2018) samt att kommunen lyfts fram som ett gott exempel av såväl SKL (i skriften Från A till ÖP) som Boverket (på hemsidan, i webbseminarium om kontinuerlig översiktsplanering samt i Boverkets nya utbildning ”Ny på jobbet som översiktsplanerare”).

Tillämpning?

Som underlag för kommunfullmäktiges beslut om aktualitetsprövningen bör kommunen bilda sig en uppfattning om hur översiktsplanen har tillämpats. I motiveringen av införandet av aktualitetsprövningen angavs att ett naturligt led i den kontinuerliga översiktsplaneringen är att löpande följa upp och utvärdera översiktsplanens effekter i olika avseenden. I en sådan uppföljning ingår t.ex. att utvärdera översiktsplanens värde som styrinstrument för efterföljande detaljplanering och bygglov, liksom att följa upp och analysera statliga myndigheters beslut. (prop. 1994/95:230 s. 66).

Implementeringen av rekommendationerna i översikt- och tillväxtplanen följs årligen upp i samband med årsbokslutet (i enlighet med ovan beskrivet dokument). Uppföljningen från 2016, 2017 och 2018-års arbete finns som bilaga till detta dokument.

Vad beträffar översiktsplanens värde som styrinstrument för efterföljande planering och bygglov gör förvaltningen bedömningen att översiktsplanen utgör en välanvänd vägledning. Vid detaljplanering analyseras alltid hur planerad markanvändning förhåller sig till översiktsplanens riktlinjer och kommunen hade sedan LIS-områdena togs fram till och med 2018-12-20 beviljat 51 strandskyddsdispenser inom de utlagda LIS-områdena som sedan också vunnit laga kraft. Av dessa har 44 beslut avsett nybyggnationer på nya fastigheter varav 12 sedan också sökt och fått bygglov. Inom följande LIS- områden har dispenser lämnats: Avaviken Av2, Gullön G2, Malmesliden M1, Östra Kikkejaur ÖK3, ÖK4 och ÖK5, Fjällbonäs F1, Suddesjaur S4, Lövviken La1, Järvträsk Jä1, Akkajaur Ak1 och Sandforsdammen Sa1. Som bilaga till detta dokument finns en karta som visar områden för beviljade dispenser enligt LIS-skälet.

När det gäller frågan om hur statliga myndigheter förhåller sig till kommunens översiktsplan i sina beslut kan konstateras att det blir allt mer vanligt att kommunernas översiktsplaner används som underlag av statliga myndigheter. De utlagda LIS-områdena har fungerat bra som överenskommelse mellan kommunen och länsstyrelsen varför de strandskyddsdispenser som beviljats inom kommunens utlagda LIS-områden i regel inte har upphävts.

När länsstyrelsen beslutar om nya eller utökade **naturreservat** inom kommunen brukar länsstyrelsen ange att Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan. Exempelvis vid bildandet av naturreservatet Skirvo har kommunen dock avstyrkt bildandet och tydligt meddelat att kommunen inte instämmer i länsstyrelsens bedömning av hur beslutet förhåller sig till kommunens översiktsplan.

5. Översiktsplanens aktualitet – tillägget avseende vindkraft

Bakgrund

Våren 2009 påbörjades arbetet med att utreda möjligheterna att etablera vindkraft i Arvidsjaurs kommun och upprättande av en vindkraftsutredning vilket resulterade i ett tillägg till översiktsplanen avseende vindkraft.

En bedömning som gjordes efter samråd med Svenska Samernas Riksförbund, SSR, var att det kan komma att ta upp till 10 – 15 år innan man kan dra slutgiltiga erfarenheter från utbyggnaden av vindkraft i renskötselområdet.

Efter genomförd utställning gjorde också kommunen bedömningen att Försvarsmaktens och Arvidsjaurs flygplats intressen i princip omöjliggör etablering av vindbruk nordost om väg 95 genom kommunen. Placeringen av Arvidsjaurs skjutfält och Arvidsjaurs flygplats i kommunens mitt, blockerar även en utbyggnad av vindkraft i större delen av områdena söder om väg 95.

De samlade störningarna för flyget, försvaret, rennäringen, turismen och boende ledde till att det slutliga tillägget till översiktsplanen avseende vindkraft endast innehåller ett lämpligt område för vindbruk.

Ett område, nr 34 (Brattberget) utgick ur planen på grund av uteblivet samråd.

I det slutliga förslaget finns endast ett område som utgör "område lämpligt för vindbruk" (nr. 18 Fiskträskberget) . Övriga områden utgörs som "olämplig yta för vindbruk". Det område som i tillägget bedömdes som lämpligt för vindbruk lades sedan in på den kommuntäckande kartan i kommunens översikts- och tillväxtplan.

Finns nya anspråk och förutsättningar?

När tillägget till översiktsplanen togs fram fanns åtta utpekade områden som bedömts vara av riksintresse för vindkraft. Under 2013 yttrade sig kommunen över Energimyndighetens förslag till reviderade riksintresseområden för vindbruk i Norrbottens län. I förslaget fanns fem av staten utpekade riksintresseområden för vindbruk inom Arvidsjaurs kommun. Arvidsjaurs kommun konstaterade då att vissa delar av de föreslagna områdena ligger utanför de områden som har prövats i kommunens vindbruksplan men är ej lämpliga för vindbruk då de utgör mycket små ytor i anslutning till icke lämpliga områden för vindbruk. Kommunen konstaterade även att de av Energimyndigheten föreslagna ytorna alla sammanfaller, mer eller mindre, med områden som Arvidsjaurs kommun har ansett som icke lämpliga i vindbruksplanen.

Kommunen meddelade därför att föreslagna områden av riksintresse för vindkraft inte borde utpekas med hänvisning till kommunens antagna tillägg avseende vindkraft. Kommunen föreslog samtidigt att det område som i tillägget bedömts som lämpligt för vindkraft skulle utpekas som riksintresse för vindbruk.

Energimyndigheten valde dock ändå att peka ut aktuella områden som av riksintresse för vindkraft.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns förändrade anspråk i form av nya områden av riksintresse för vindkraft. Kommunen gör dock bedömningen att det inte föranleder något behov av justering av tillägget avseende vindkraft eftersom kommunens ställningstagande i detta tillägg var så pass tydligt.

Sedan tillägget antogs har även andra planeringsförutsättningar tillkommit. Eftersom kommunen redan vid antagandet av tillägget ansåg att det fanns för många motstående intressen för att kunna lägga ut ytterligare områden som lämpliga för

vindkraft anser förvaltningen att förutsättningarna för att lägga ut ytterligare områden som lämpliga för vindkraft därmed inte har förbättrats.

Avseende det område som i tillägget ansågs som lämpligt för vindkraft gör kommunen bedömningen att inga intressen har tillkommit som innebär att området inte längre är lämpligt.

Finns ny lagstiftning?

Kommunen gör bedömningen att det inte finns någon ny lagstiftning som påverkar aktualiteten för tillägget avseende vindkraft.

Är inriktningen aktuell?

Som tidigare beskrivits under bakgrundsbeskrivningen om tillägget avseende vindkraft var kommunens ställningstagande tydligt. Sedan tillägget antogs och vann laga kraft har kommunen behandlat ett antal medborgarförslag om att kommunen skulle deklarerats som en vindkraftsfri kommun. Vid varje tillfälle har medborgarförslagen avslagits med hänvisning till kommunfullmäktiges beslut om tillägget avseende vindkraft.

Under 2015 begärde länsstyrelsen ett yttrande från kommunen avseende en ansökan från företaget Brattberget vindkraft AB som ansökt om att få uppföra 17 vindkraftverk i anslutning till Brattberget i Arvidsjaur kommun. Företaget meddelade sedan den 4 juni 2015 att bolaget återkallade ansökan. Frågan om vindkraft på Brattberget behandlades dock på kommunstyrelsens sammanträde 2015-06-09, § 168 då kommunstyrelsen beslutade att (med hänvisning till att företaget återkallat sin ansökan) avsluta ärendet samt att med anledning av det som framkommit av sökandens utredning avstyrka etablering av vindkraft på Brattberget.

Sammanfattningsvis konstaterar förvaltningen att kommunens ställningstagande i fråga om vindkraft kvarstår.

Vad säger länsstyrelsens sammanfattande redogörelse

Länsstyrelsen lämnade 2018-11-15 sin sammanfattande redogörelse. När det gäller vindkraft beskriver länsstyrelsen att trycket (inte minst i Norrland) på platser lämpliga för vindkraft ökar i och med energiöverenskommelsen 2016 då prognoser pekar på ett behov av minst 150 vindkraftstillstånd (å 30 verk) i bra vindlägen.

Användbarhet

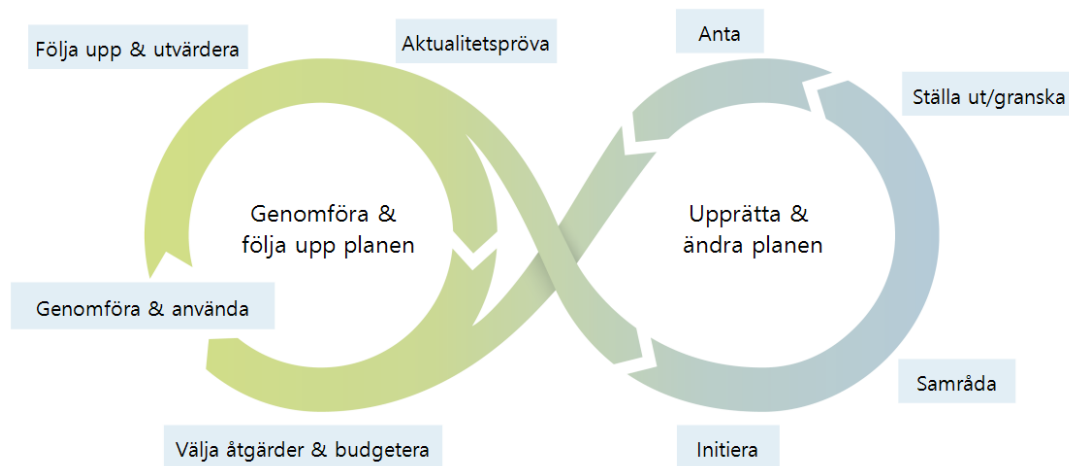
Inga problem har konstaterats avseende användbarheten av tillägget.

Tillämpning

Sedan tillägget avseende vindkraft har enbart ett ärende om vindkraft behandlats av kommunen, dvs. ärendet om vindkraft vid Brattberget som redogjorts för ovan. I detta ärende var tillägget enbart delvis användbart med anledning av att området under planarbetet hade utgått ur planen på grund av uteblivet samråd. Därav fanns inget tydligt ställningstagande i planen om områdets lämplighet. Eftersom kommunstyrelsen 2015-06-09, § 168 beslutade att avstyrka etablering av vindkraft på Brattberget bedömer förvaltningen att kommunens ställningstagande i frågan är tillräckligt tydligt.

6. Översyn och revidering av den kommundäckande översiktsplanen

Eftersom översiktsplanens mål och strategier fortfarande är aktuella behöver inga större förändringar ske på grund av aktualitetsprövningen. Mindre revideringar i översiktsplanen stämmer också väl med den ambition om en kontinuerlig (rullande) översiktsplanering som var grundläggande när översiktsplanen togs fram.

Genom detta förfaringsätt kan kommunen också slippa att senare lägga ner ett omfattande arbete på en total omarbetning av översiktsplanen. Nedanstående förslag till översyn är redovisat utifrån den gällande översiktsplanens olika avsnitt samt underlagsdokument.

Omvärldsanalys

Dokumentet bör ses över och eventuellt införlivas i dokumentet ”planeringsunderlag”.

Planeringsunderlag

Planeringsförutsättningarna har inte förändrats på ett sådant sätt att det har betydelse för översiktsplanens aktualitet. Dokumentet är därför i allt väsentligt aktuellt men en översyn bör genomföras för att säkerställa att samtlig information är uppdaterad. Inga nya riksintressen har dock tillkommit sedan översikts- och tillväxtplanen antogs.

Försvarsmakten beslutade 2018-12-17 om redovisning av riksintressen för totalförsvarets militära del. För Arvidsjaur del är den enda förändringen att del av Arvidsjaur 1:1 nu utpekas som av riksintresse för Försvarsmakten samt att de tidigare influensområdena nu benämns påverkansområden. Översikts- och tillväxtplanen bör uppdateras med denna information.

Länsstyrelsen beskriver i sin sammanfattande redogörelse att till planen hörande kartor bedöms vara lättöverskådliga även om riksintressen inte redovisas på ett överskådligt sätt. Enligt senare samtal med länsstyrelsen anser länsstyrelsen att det bör finnas en särskild karta där samtliga riksintressen redovisas i samma karta. Planeringsunderlaget bör kompletteras med en sådan karta.

Planeringsunderlag för landsbygdsutveckling i strandnära läge

Om nya LIS-områden läggs ut i förslaget till ny översikts- och tillväxtplan behöver dessa områden analyseras och inventeras i enlighet med samma metod som tidigare.

Länsstyrelsen skriver i sin sammanfattande redogörelse att ett problem är att utredningar avseende bl.a. växt- och djurliv samt fornlämningar saknas. Utredningar avseende växt- och djurliv saknas inte utan framgår av dokumentet ”Planeringsunderlag för landsbygdsutveckling i strandnära läge”. Det stämmer däremot att kommunen inte gjort några utredningar avseende fornlämningar. Kommunen gör dock bedömningen att det inte är relevant eller nödvändigt att göra sådana utredningar i ett så pass tidigt skede som översiktsplanen utan att detta kan ske vid framtida exploateringar. Däremot vore det kanske lämpligt att för respektive LIS-område i kartform tydliggöra den samrådszon som gäller 150 meter från en fornlämning så att det för exploitörer blir tydligt att Länsstyrelsen kräver samråd vid åtgärder inom 150 meter från fornlämningar, oavsett lämningsstyp.

Miljökonsekvensbeskrivning, samrådsredogörelse och särskilt utlåtande

Om översiktsplanen ändras behöver en ny miljökonsekvensbeskrivning tas fram. Den 1 januari 2018 började ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken gälla. Det innebär en del förändringar för miljöbedömningar av planer som upprättas enligt plan- och bygglagen. Syftet med ändringen var att skapa ett tydligare och mer ändamålsenligt regelverk. Miljökonsekvensbeskrivningen ska upprättas enligt de nya bestämmelserna. Under processen upprättas även ny samrådsredogörelse och nytt särskilt utlåtande.

Inledning, bakgrund och styrande dokument

Bakgrundsbeskrivningen behöver uppdateras med bland annat uppdaterad statistik och en ny befolkningsprognos. En befolkningspyramid kan ytterligare tydliggöra utgångsläget för kommunen. De regionala sambanden borde tydliggöras, bland annat genom en schematisk karta.

Kommunfullmäktige beslutade 2015-04-14, § 70 om en ny vision för kommunen – ”Arvidsjaur växer för en hållbar framtid” där det önskade läget är ”en attraktiv tillväxtkommun”.

Kommunfullmäktige beslutade samtidigt om nya kommunövergripande mål för perioden 2016-2019:

- Engagerade och nöjda medborgare och kunder
- Långsiktig hållbar utveckling
- God ekonomisk hushållning
- Attraktiv arbetsgivare

Kommunens värdegrund är glädje, respekt och professionalism.

Visionen, målen och värdegrunden har med andra ord inte förändrats sedan förra översiktsplanen togs fram och översiktsplanen är därmed aktuell i detta avseende.

Följande var de politiska ingångsvärdena vid föregående översiktsplaneprocess:
Stärka och utveckla centrum!
Attraktiva livsmiljöer!

Hållbar utveckling!
Områden för biltestverksamhet!
LIS-områden!
Stärka turismen, även sommartid!
Samhällsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att dessa ingångsvärden är aktuella än idag.

Följande styrdokument med bäring på översiktsplanering har antagits av kommunfullmäktige:

2016-06-20, § 78 – Bostadsförsörjningsprogram
2016-11-29, § 171 – Avfallsplan
2018-04-17, § 42 – Lokal miljöpolicy och lokala miljömål
2018-06-18, § 80 – VA-policy och en VA-plan.
2018-06-05, § 123 – Handlingsplan för Arvidsjaurs kommuns samiska förvaltning
2018-02-06, § 17 – Serviceplan för landsbygden samt tillhörande handlingsplan
2017-06-20, § 107 - Arvidsjaurs digitala agenda
2017-06-20, §105 – Fritidspolitiskt program för Arvidsjaurs kommun

Riktlinjerna i dessa dokument bör i relevant utsträckning arbetas in i översikts- och tillväxtplanen.

Inom kommunen pågår sedan 2015 en utredning om samordning av kommunens transporter (Dnr 81/2015). En genomgång av materialet bör göras för att undersöka bäringen på översikts- och tillväxtplanen.

Det regionala tillväxtarbetet ska samordnas med kommunernas översiktsplanering. Det säger förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete. En central utgångspunkt för det regionala tillväxtarbetet är att ta fram och genomföra en regional utvecklingsstrategi (RUS). Strategin ska binda samman de olika planeringsprocesser som påverkar en hållbar regional utveckling.

Region Norrbotten håller för närvarande på att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi för Norrbotten 2030. Strategin är tänkt att fastställas av regionfullmäktige i början av 2019. Den regionala utvecklingsstrategin har en stor betydelse för kommunen och utgör en viktig utgångspunkt för översikts- och tillväxtplanen. Genom att de lokala utmaningarna sätts i ett regionalt utvecklings-sammanhang är ambitionen att nå effektivare resursutnyttjande, större kunskap om utvecklingsfrågor och en insikt om att också lokal verksamhet har betydelse för regional utveckling och tillväxt. När den nya strategin är antagen behöver därför analyseras hur kommunen kan utgå från den i sin översikts- och tillväxtplan.

En ny Länstransportplan har fastställts för 2018-2029. Planen hanterar större prioriterade investeringar samt åtgärder för bland annat kollektivtrafik, gång- och cykelvägar, trafiksäkerhetsåtgärder samt bidrag för effektiviseringar i kommunala vägnätet i länet. Länsstyrelsen i samverkan med Region Norrbotten och Norrbottens Kommuner arbetar för närvarande med att ta fram en ny klimat- och energistrategi för Norrbottens län. Kommunen bör analysera dokumentens bäring på översikts- och tillväxtplanen.

En viktig aspekt att hantera i översiktsplanen är klimatfrågorna. Intergovernmental panel on climate change (IPCC) kom nyligen med en syntesrapport. Mer information finns på <https://www.smhi.se/klimat/ipcc/ipcc>.

I ett klimatsmart samhälle är det av betydelse att kommunen har en vision och målbild av ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser och att denna är utgångspunkten för översiktsplaneringen.

I Sverige är utmaningen att minska utsläppen av växthusgaser störst inom transportsektorn, jordbruket och basindustrin. Av dessa är det framför allt transportsektorns utsläpp som går att påverka genom översiktsplanering. En klimatsmart planering bidrar till en struktur som gör att människor har nära till arbetsplatser, samhällsservice, fritidsanläggningar och handel, så att de väljer att gå, cykla och åka kollektivt hellre än att ta bilen.

Översikts- och tillväxtplanen bör också kompletteras med en målbild av ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser samt att det bör analyseras om några ytterligare åtgärder krävs i planen med anledning av denna målbild. Vägledning i frågan finns på <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/klimatpaverkan-och-oversiktsplanering/>

En viktig ny aspekt är Agenda 2030 och de Globala målen för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Regeringen har beslutat om en handlingsplan för Agenda 2030. De sex områden som handlingsplanen fokuserar på är jämlikhet och jämställdhet, ett hållbart samhälle, en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi, ett starkt näringsliv med hållbart företagande, en hållbar och hälsosam livsmedelskedja samt kunskap och innovation. Den 16 oktober 2018 träffades landshövdingen samt kommunal- och regionråden i länet för att tillsammans skriva under en gemensam avsiktsförklaring för arbetet. Avsiktsförklaringen innebär bland annat att respektive aktör ska:

- Främja, direkt eller indirekt, genomförandet inom ramen för sin ordinarie verksamhet.
 - Bidra till genomförandet med sin kompetens, kunskap och sina nätverk.
 - Upprätta en årsplan för det gemensamma arbetet.
 - Sprida information om Agenda 2030 i sina egna organisationer och nätverk.
- Hur kommunen ska främja genomförandet av Agenda 2030 och de Globala målen för hållbar utveckling behöver tydliggöras i översiktsplanen.

Generellt avseende befintliga rekommendationer och tillhörande texter

Samtliga rekommendationer och tillhörande texter bör granskas för att säkerställa att de fortfarande är aktuella. Detta bör ske utifrån den uppföljning som görs vid årsbokslut.

Rekommendationer kring livsmiljöer

En rekommendation bör läggas in i översiktsplanen om att kommunen bör ha en restriktiv inställning till försäljning av mark som är utlagd som allmän platsmark för att säkerställa en attraktiv tätort för alla invånare. Tillgången på naturmark nära in på bostadsbebyggelse är även viktig för barn, som naturlig lekyta för dem då de kanske inte på ett säkert sätt kan ta sig till ytor längre bort från hemmet på samma sätt som äldre. Samma sak gäller naturmark i närheten av skolor. Små ytor av naturmark utgör en del av det nätverk av grönstråk och ekosystemtjänster som är viktiga för både människors välbefinnande i sig, men även för flora och fauna. Grönområden är också bra för att minska buller, rena luft och för att sänka temperaturen sommartid. Naturmark verkar också som infiltrationsyta vid skyfall och om dessa allmänt tillgängliga naturstråk säljs till privatpersoner och exploateras ökar risken för negativ påverkan vid framtida skyfall på intilliggande bostadsbebyggelse. Enligt forskningen är 300 meter ett kritiskt avstånd för att man ska använda ett grönområde ofta. För svagare grupper kan avståndet vara så kort som 200 meter. Detta bör tydliggöras i planer.

Ett särskilt avsnitt om klimatanpassning bör införas i planer. För Arvidsjaur kommuns del är det framförallt skyfallsproblematiken som bör belysas.

Vid arbetet med detaljplanen för Vittjåkk skidanläggning framkom att staten, om Försvarsmaktens verksamhet i Arvidsjaur någon gång i framtiden skulle läggas ner, avser att bilda ett naturreservat av berört område, Järvliden. I översiktsplanen bör tydliggöras att kommunen i ett sådant fall skulle förvänta sig en tidig dialog med staten för att säkerställa att Arvidsjaur möjligheter att utvecklas inte hindras då markområden utgör ett lämpligt verksamhetsområde för ex. framtida testverksamheter. Däremot räknar självklart kommunen med att Försvarsmaktens verksamhet kommer att finnas kvar på orten och att denna fråga egentligen är en ickefråga.

I den regionala vattenförsörjningsplanen för Norrbottens län har två områden pekats ut som vattenresurser av regional betydelse, Nyborgsheden öster om Arvidsjaur samhälle vid Arvidsjaur sjön och en isälvsavlagring i Moskosel. I planen beskrivs också att de större älvarna i länet, från vilka en ort (och/eller industri) tar vatten en bit ner i avrinningsområdet utgör mellankommunala vattenintressen. Exempel på detta är Pite älv (från vilken Piteå tar sitt råvatten) vars avrinningsområde sträcker sig genom delar av bland annat Arvidsjaur kommun. På samma sätt är Skellefte älv utpekad som en regionalt viktig vattenresurs i Västerbottens län då den bland annat fungerar som ytvattentäkt för Skellefteå stad. De regionalt viktiga vattenresurserna bör läggas in på markanvändningskartan och rekommendationen om viktiga vattenresurser bör uppdateras.

Den 1 augusti 2018 infördes ett krav i PBL om att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. I Arvidsjaur kommuns översikts- och tillväxtplan finns riskbedömningar och rekommendationer kring dessa riskbedömningar men det bör undersökas om kommunen ytterligare kan redovisa hur riskerna kan minska eller upphöra.

Kommunen har under arbetet med implementeringen av översikts- och tillväxtplanen genomfört en centrumpromenad och olika trygghetsvandringar. Under dialog- och demokratidagen 2018 fördes också en dialog med ungdomar om vilka frågor som de ser som viktiga. Sammanställningarna från dessa arrangemang utgör också underlag för kommande planarbete.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har under 2018 tagit fram ett nytt kunskapsunderlag avseende kulturmiljövården inom Arvidsjauras samhälle som kommer att kunna användas som planeringsunderlag inför kommande översiktsplanarbete. Tanken är också att bevarandeplanen ska kunna upphävas när den nya översikts- och tillväxtplanen är färdig.

Rekommendationer kring innovation och förnyelse

Vikten av ett starkt näringsliv och ett gott företagsklimat borde tydliggöras i planen. Ett bra företagsklimat leder till att fler personer sysselsätts i näringslivet vilket i sin tur även leder till skatteintäkter och mer resurser för den kommunala verksamheten.

Det bör i planen tydliggöras att Arméns jägarbataljon och Försvarmaktens vinterenhet i Arvidsjaur utgör en viktig del av Arvidsjauras samhälle och att kommunen ser att orten har goda förutsättningar för en utökning av den militära verksamheten i Arvidsjaur. Också den statliga närvaron i form av Kriminalvården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingens kundtjänst utgör en viktig del av den lokala arbetsmarknaden.

Kommunfullmäktige ställde sig 2015-06, § 23 bakom en strategi för turistisk samverkan längs Skellefteå älvdal mellan Norsjö, Skellefteå, Malå, Sorsele, Arjeplogs och Arvidsjauras kommuner. En analys bör göras avseende om några rekommendationer från strategin bör lyftas in i översiktsplanen.

Kommunen har sedan 2016 två gånger per år bjudit in samtliga samebyar för regelbundna träffar vår och höst för att diskutera gemensamma frågor och för att kunna fånga upp samebyarnas behov i ett tidigt skede. Under avsnittet om samiska näringar bör läggas in en rekommendation om att så ska ske även fortsättningsvis. Tidigare minnesanteckningar bör också gås igenom för att undersöka om något föranleder förtydliganden i översikts- och tillväxtplanen.

Rekommendationer för tillgänglighet

Avsnittet om kollektivtrafik bör utvecklas. I översiktsplanen bör framgå att kommunen anser att en nationell ledavgift för skotrar bör införas.

Kommunen har genomfört en utredning avseende rekommenderad väg för farligt gods. Kommunstyrelsen beslutade 2016-06-07, § 132 utifrån utredningen att Storgatan även fortsättningsvis bör utgöra led för farligt gods. Planen bör uppdateras utifrån detta.

Inlandsbanan AB har framfört ett önskemål om att kommunen verkar för att Inlandsbanan utpekas som ett riksintresse för kommunikationer. Frågan bör analyseras under nästa planarbete.

Generella riktlinjer för landsbygdsutveckling i strandnära läge

Under föregående översiktsplaneprocess enades slutligen Arvidsjaur kommun och länsstyrelsen om 63 LIS-områden inom kommunen.

Kommunen valde också att lägga in generella riktlinjer som komplement för att kunna använda LIS som skäl för dispens eller upphävande även i vissa fall då områdena inte är utpekade som LIS-områdena i planen. Ett tillvägagångssätt som tillämpas i Västerbotten och Västernorrlands län. Länsstyrelsen var dock skeptisk till dessa riktlinjer.

Eveline Savik, kommittésekreterare och miljöjurist vid Strandskyddsdelegationen framhöll även vid webbseminariet ”Att göra och tillämpa LIS-planer” den 12 november 2014 att MÖD 2012:39 samt dom i mål M6577-13 visar på att LIS-skälet kan tillämpas även om översiktsplanen inte är vägledande i frågan. Eveline Savik hänvisar även till regeringens proposition s. 107 i regeringens proposition 2008/09:119 Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden där det framgår att tillämpningen av bestämmelsen inte förutsätter att kommunens redovisat LIS-området i översikts- och tillväxtplanen men att det i ett enskilt ärende kan vara svårt att ta fram det underlag som behövs för att visa att lättningen i strandskyddet får tillämpas på den berörda platsen, dvs. att platsen uppfyller kriterierna i 18 e §.

Även Naturvårdsverket anser enligt skrivelse 2017-08-28 (ärendenummer NV-02386-17) s. 33 att regelverkets utformning i sig inte utgör något hinder mot att genom ett mer förenklat förfarande pröva om en sökt åtgärd ligger inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Texten nedan visar ett utdrag ur skrivelsen.

Av förarbetena framgår således att det ”i avsaknad av en redovisning i översiktsplanen” kan hämtas ledning från någon form av policydokument för prövning i enskilda fall. Även om det har skett ett utpekande av LIS-områden i översiktsplanen kan det dock uppstå situationer då till exempel en entreprenör vill etablera en verksamhet inom ett område som inte finns med bland de utpekade områdena men där kriterierna i 7 kap. 18 e § ändå skulle kunna vara tillämpliga. Enligt Naturvårdsverkets mening är det viktigt att översiktsplaneinstitutet inte kringgås och sådana revideringsbehov bör därför i normalfallet genomföras i samband med att översiktsplanen, eller ett eventuellt tillägg till planen, aktualiseras. Enligt Naturvårdsverkets mening utgör dock regelverkets utformning i sig inget hinder mot att genom ett mer förenklat förfarande pröva om en sökt åtgärd ligger inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Av praxis framgår dock att det ställs höga krav på utredningen i sådana fall (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom 2016-12-22 i mål nr M 4270-16).

Strandskyddsdelegationen hänvisar i sin utredning till att det i vissa län finns rutiner för hur enstaka nytillkomna områden kan hanteras både om kommunen har en antagen LIS-plan och om kommunen ännu inte har det. Detta har uppfattats som en lättnad i hanteringen av LIS-verktyget (SOU 2015:108 s. 180). Bland de regionala vägledningarna som vissa länsstyrelser har tagit fram för tillämpningen av LIS-reglerna finns ett exempel på en sådan förenklad process. Naturvårdsverket anser att det kan finnas behov av en fortsatt dialog mellan kommuner och länsstyrelser vad gäller möjliga metoder för att åstadkomma ett sådant utförligt och väl förankrat underlag som bör krävas för att tillämpa de lättnader i strandskyddslagstiftningen som LIS-reglerna erbjuder. Det är dock viktigt att sådana metoder inte utvecklas på ett alltför olikartat sätt i olika delar av landet. Risken för att LIS-reglerna tillämpas på ett sätt som kan leda till att strandskyddets syften äventyras på sikt måste också särskilt beaktas.

I ett mail till en konsult som Arvidsjaur kommun fick ta del av under 2018 har Länsstyrelsen i Norrbottens län i ett mail beskrivit att de ser att tillägg till LIS-planen kan göras för enstaka områden som är särskilt bråttom med att hantera.

Dessa läggs sedan in i LIS-planen när denna revideras. Om kommunen önskar att peka ut flera nya LIS-områden behöver dessa följa en ordinarie ÖP-process där dessa ställs ut tillsammans med LIS-planen. Kriterier för utpekandet av LIS-områden samt krav på innehåll i utredningen av enskilda områden är de samma som för områden i LIS-planen. Vid utpekande av LIS-områden för bostadsbyggande ska det finnas med en utredning som visar hur området som utses långsiktigt kan bidra till att bibehålla kommersiell och offentlig service och hur detta förhåller sig till LIS-planens övriga områden, dess intentioner och överordnade principer för kommunens landsbygdsutveckling i stort. För tillägg av LIS-områden utanför översiktsplanen där ändamålet är bostadsbyggande krävs detaljplan och att det ska leda till ett betydande tillskott av efterfrågade bostäder. Undantaget att frångå översiktsplanen av LIS för bostäder bör endast tillämpas i synnerliga undantagsfall. Enstaka bostäder anses enligt länsstyrelsen inte vara tillräckligt skäl för utpekande av LIS.

Sammanfattningsvis gör kommunen även fortsättningsvis bedömningen att det är möjligt att använda sig av LIS-skälet även om området inte är utpekad i översikts- och tillväxtplanen. Ställningstagandena i avsnittet ”generella riktlinjer för landsbygdsutveckling i strandnära läge” bedöms därför som fortsatt aktuellt. Däremot bör även länsstyrelsens förhållningssätt i frågan framgå av planen för en ökad tydlighet gentemot läsaren. Dialog bör under planarbetet föras med länsstyrelsen i frågan.

Föreslagna LIS-områden

Sedan översikts- och tillväxtplanen antogs har ett antal nya förslag till LIS-områden inkommit till kommunen. Dessa förslag bör analyseras för att kunna ta ställning till om även dessa områden kan läggas ut som LIS-områden. Detta gäller även ett område vid Gullön som kom in som förslag under utställningen av översikts- och tillväxtplanen 2015 men som inte bedömdes vara möjligt att tillföras i planen då det inkom så sent under processen.

Vissa av LIS-områdena i planen är enbart utlagda för verksamheter. En analys bör göras för att undersöka om vissa av dessa även kan vara lämpliga för bostäder.

LIS-område nr 15 för verksamheter vid tjärnhedenområdet bör tas bort från planen då vattendraget vid en närmare analys inte omfattas av strandskydd. Detsamma gäller LIS-område nr 5 för verksamheter vid Piteälven då det ligger mer än 100 meter från stranden.

LIS-området Av2 vid Avaviken bör, med anledning av förvaltningens samråd med Västra Kikkejaure sameby vid genomförandet av översikts- och tillväxtplanen, minskas ner något.

Arvidsjaur kommun har vid ett tillfälle, med länsstyrelsens godkännande, hänvisat till skälet landsbygdsutveckling i strandnära läge för att genom en detaljplan möjliggöra exploatering vid vattnet att området utan att området har varit utlagt i översikts- och tillväxtplanen. Detta gäller detaljplanen för Abraure camping. Området bör därmed, enligt samtal med länsstyrelsen, vid en revidering läggas in som LIS-område.

Riksintressen och miljö kvalitetsnormer

Avsnittet är i allt väsentligt aktuellt.

I planen skulle kunna tydliggöras hur kommunen förhåller sig till Försvarmaktens influensområden och huruvida kommunen anser att störningskänslig bebyggelse kan tillåtas inom dessa.

Länsstyrelsen beskriver i sin sammanfattande redogörelse att till planen hörande kartor bedöms vara lättöverskådliga även om riksintressen inte redovisas på ett överskådligt sätt. Enligt senare samtal med länsstyrelsen anser länsstyrelsen att det bör finnas en särskild karta där samtliga riksintressen redovisas i samma karta. Avsnittet bör kompletteras med en sådan karta.

Markanvändningskartorna

Det bör ses över om vandringsleder, hundspanssleder och skoterleder bör framgå på markanvändningskartorna.

För Arvidsjaurs samhälle bör ses över om utlagda områden för nya bostäder, verksamheter etc. är tillräckliga.

Implementering

Av översikts- och tillväxtplanen framgår att uppföljningen av rekommendationerna ska ske av respektive nämnd i årsbokslutet. För att underlätta implementeringen antog kommunfullmäktige 2017-02-28, § 18 dokumentet ”Riktlinjer för implementering av översikts- och tillväxtplanen”. De inledande delarna av detta dokument bör inarbetas i framtida översikts- och tillväxtplan.

Det bör även framgå att samtliga uppföljningar i samband med årsbokslutet kommer att redovisas på kommunens hemsida, www.arvidsjaur.se/oversiktsplan

I översiktsplanarbetet bör utredas huruvida mål avseende planberedskap bör införas. Exempelvis antal planlagda villatomter, antal kvadratmeter industrimark till salu osv.

7. Slutsats samt förslag till beslut

Sammanfattningsvis kan konstateras att översikts- och tillväxtplanen samt tillägget avseende vindkraft bedöms vara aktuella och kunna tjäna som vägledning för kommande beslut. Emellertid bedömer kommunen att den kommuntäckande översikts- och tillväxtplanen med anledning av kommunens ambition om en rullande översiktsplanering bör revideras för att på bästa sätt styra kommunens utveckling på längre sikt och för en bibehållen aktualitet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår fullmäktige besluta:

- att godkänna aktualitetsprövningen av översiktsplanen samt att bedöma översiktsplanen med dess tillägg som aktuella.
- att den kommuntäckande översikts- och tillväxtplanen med anledning av kommunens ambition om en rullande översiktsplanering ska revideras för att på bästa sätt styra kommunens utveckling på längre sikt och för en bibehållen aktualitet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta:

- att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att påbörja översiktsplanarbetet.
- att godkänna förslag till projektplan för framtagande av ny kommundäckande översikts- och tillväxtplan

Bilagor

Uppföljningen av rekommendationerna i översikts- och tillväxtplanen från 2016, 2017 och 2018

Karta över områden för beviljade dispenser enligt LIS-skälet

Länsstyrelsens bedömning av Arvidsjaurs kommuns gällande översiktsplan med en redogörelse av regionala planeringsunderlag som bilaga (dvs. länsstyrelsen sammanfattande redogörelse enligt lagstiftningen)

Exp.

När kommunen har beslutat om översiktsplanens aktualitet ska beslutet skickas till länsstyrelsen, Boverket, berörda kommuner, regionplaneorgan, regioner och regionala samverkansorgan.